

LA CRISI ECONÒMICA MUNDIAL I LA SEVA INFLUÈNCIA EN L'EDUCACIÓ A GUATEMALA*

Carlos Enrique Fuentes Sánchez,
assessor Tècnic i Pedagògic de l'STEG

Des del 2008, amb l'inici del nou govern a càrrec del President Álvaro Colom, es va començar a sentir la crisi econòmica mundial que, havent afectat l'Argentina i Grècia, va començar a fer-se present en els Estats Units d'Amèrica. Aquesta crisi va ser, a Guatemala, es va manifestar amb la caiguda de les regalies en el petroli, la caiguda del turisme, la baixa en l'ingrés de divises, el gran nombre de deportats des dels Estats Units i el retorn d'aquells que no varen poder establir-se a Europa pel tancament indirecte de les fronteres a Espanya i altres països europeus.

Malgrat les bones intencions del nou govern en haver signat el primer Pacte Col·lectiu de condicions de treball entre el Ministeri d'Educació-MINEDUC i el

Sindicat de Treballadors de l'Educació-STEG- a l'abril de 2008 i la instal·lació del Consell Nacional d'Educació el novembre de 2008, així com el Programa de Solidaritat Magisterial el 2009, al llarg dels següents tres anys el govern va haver d'enfrontar tres aturades magisterials de més de 50 dies cada una, sobretot, el 2011, el qual es va iniciar amb una aturada de 32 dies i posteriorment a l'agost i setembre, una nova aturada de 52 més. Les raons varen ser, cada any, la retallada dels programes de suport a la infantesa (refacció o berenar per a només deu dies hàbils, remeses condicionades incompletes, material escolar per a menys dels estudiants inscrits), la negligència en la reparació i manteniment de les escoles danyades pels fenòmens atmosfèrics, la manca de pagament als mestres de contractes temporals i

jubilats i l'incompliment del pagament del 8% de reajustament salarial anual previst en el Pacte Col·lectiu durant els anys 2009, 2010 i 2011, i la manca de diners per implantar la 3a Cohort d'un programa de professionalització a mestres en servei, que varen portar el magisteri a prendre els carrers i carreteres internacionals, alguns edificis públics, i a suspendre les classes a les escoles durant més de 40 dies hàbils.

"...ha deixat els docents sense el salari legal i sense materials didàctics, els estudiants sense programes de suport, els pares de família sense el subsidi per al fill o per a la filla..."

Durant aquests moviments es varen signar diversos documents entre el governant i el ministre d'Educació per part del govern i el magisteri organitzat, complint només una part del que en aquests es deia, cosa que va obligar els mestres a sortir novament als carrers. El que en un principi els mitjans de comunicació varen assenyalar com un suport del magisteri al mandatari, per a enfortir la candidatura de l'esposa d'aquest, posteriorment

es va veure com una mesura per a enfortir l'exigència del govern per a l'aprovació de préstecs estrangers i més endeutament per al país. Finalment, el magisteri va aconseguir que es cancel·lassin alguns reajustaments salarials d'anys anteriors, i el retroactiu d'aquests reajustaments, com fer efectius els diners per als programes de suport a la infantesa.

La crisi econòmica ha afectat l'educació guatemalenc a les tres categories curriculars, als subjectes, perquè ha deixat els docents sense el salari legal i sense materials didàctics, els estudiants sense programes de suport, els pares de família sense el subsidi per al fill o per a la filla, les infraestructures sense manteniment i sense construcció de noves aules, sense recursos didàctics i els processos sense compliment dels estàndards d'oportunitat d'aprenentatge, fins i tot, sense classes per als nins i nines.

El moviment dels indignats a Europa i, principalment a Espanya es veu com una cosa nova, com una cosa bona a favor de la població i contra els sectors econòmics que des del segle passat s'han apoderat de l'economia mundial i que, havent fracassat amb el seu neoliberalisme, ara pateixen crisi i fan patir la població dels diversos països. La gent comuna i analfabeta creu que el problema de la pobresa és només a Guatemala, però les persones cultes saben que el problema és mundial i que per això hi ha protestes a Espanya, Portugal, Anglaterra, França, Itàlia i fins i tot a Xile, a Amèrica i coneixen els efectes que es produeixen en les societats dels

diversos països: retallades en salut i educació, més atur, retallades en la jubilació i en els salaris dels treballadors, més hores de treball pel mateix sou, etc.

Les persones admiren els indignats. Admiren els que protesten no només a la capital sinó a les comunitats independents. Dóna gust llegir a la premsa escrita i veure per la televisió, (quan ho deixen passar, quan no ho censuren), el moviment dels indignats a tot Europa. Veure que els pares de família s'involucren en les lluites a favor de l'educació i en contra de les retallades és una cosa nova i admirable. Aquest moviment és inspirador i dóna força per a seguir la lluita en els nostres països. Tot això causa indignació en els habitants guatemalencs.

Accions que s'han duit a terme:

Els sectors organitzats de la societat civil han protestat davant l'ambaixada d'Espanya a Guatemala, en saber l'augment dels anys per a la jubilació i la reducció del salari dels treballadors.

“El moviment dels indignats europeus està servint d'inspiració als altres països del món, especialment a Amèrica.”

Igualment, s'ha estat exigint l'aprovació de la Llei de desaparició del secret bancari, la Llei antievasió d'impostos, modificacions a la Llei de Mineria a cel obert i altres que cerquen que els empresaris i els bancs, igual que les oficines de telèfons, paguin els impostos que han de pagar.

En l'aspecte educatiu, i de cara a la segona volta de les eleccions presidencials, el magisteri organitzat va presentar la proposta de demandes educatives als dos candidats finalistes: a Otto Pérez Molina del dretà i militarista partit Patriota i al Dr Manuel Baldizón, del també centre dretà Partit LIDER. Aquest document inclou totes les necessitats urgents de l'educació guatemalenc, principalment dels programes de suport a la infantesa, a la infraestructura educativa, al Programa Acadèmic de Desenvolupament Professional per a docents en servei i a l'educació Bilingüe Intercultural.

El moviment dels indignats europeus està servint d'inspiració als altres països del món, especialment a Amèrica. El moviment popular, especialment camperol i magisterial, que són els més grans i organitzats del país, esperen que en arribar l'any 2012 i amb el nou govern, les promeses i demandes siguin complertes pel nou govern.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. □